

Honderd jaar *kinderbescherming*

Uitgave ter gelegenheid van het jubileum
van de Raad voor de Kinderbescherming
en de Kinderwetten (1905-2005)

Onderzoek en samenstelling

Ingrid van der Bij
Thom Willemse
Jacques Dane
Daniël Lechner

Tekst

Daniël Lechner

Redactie

Jacques Dane

Uitgegeven onder auspiciën van de Raad voor de Kinderbescherming van het
Ministerie van Justitie

Honderd jaar kinderbescherming
Uitgave ter gelegenheid van het jubileum van de
Raad voor de Kinderbescherming en de Kinderwetten (1905-2005)

ISBN-10: 90 6665 668 9
ISBN-13: 978 90 6665 668 0
NUR 824

Uitgeverij SWP heeft de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht bij het vinden van de rechthebbenden op het beeldmateriaal in dit boek. Mocht er iets aan onze aandacht zijn ontsnapt, neemt u dan contact op met de uitgever.

© 2006 B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorrecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot Uitgeverij SWP (Postbus 257, 1000 AG Amsterdam) te wenden.

Inhoud

Voorwoord	9
<i>mr. J.P.H. Donner, minister van Justitie</i>	9
1 Het ontstaan van de institutionele kindbescherming (1784-1905)	11
Verlichting en beschavingsoffensief	11
Leefomstandigheden	13
Kinderarbeid	16
Criminele kinderen	18
Tehuizen	22
2 Wetgeving voor de kindbescherming: De Kinderwetten (1905-1922)	25
De eeuwwende: de samenleving verandert	25
De overheid gaat sociaal beleid voeren	27
De eeuw van het kind	30
De Kinderwetten van 1905	31
<i>Totstandkoming van de Kinderwetten</i>	31
<i>De burgerlijke kindernet</i>	32
<i>De strafrechterlijke kindernet</i>	35
<i>De kindernetbeginselenwet</i>	37
Een nieuw instituut: de Voogdijraad	39
Het ontstaan van de Voogdijraad	39
<i>Positie van de Voogdijraad</i>	40
<i>Taken van de Voogdijraad</i>	41

<i>Organisatie van de Voogdijraad</i>	45
De Voogdijraad in werking: een casus	48
Verbeteringen voor de Voogdijraad door de wetsherziening van 1909	52
3 Verdere professionalisering in het interbellum: instelling van de kinderrechter en ondertoezichtstelling (1922-1940)	55
Nederland tussen beide wereldoorlogen	55
De kinderrechter	56
Ondertoezichtstelling	58
Ondertoezichtstelling en de Voogdijraad	60
De Verklaring van Genève	62
‘Losbandig gedrag’	63
Crisis	66
Bezuinigingen	67
Opvattingen over het functioneren van de Voogdijraad	69
De Voogdijraad in werking: een casus	70
De dreiging van nazi-Duitsland	74
4 De Voogdijraad in de Tweede Wereldoorlog (1940-1945)	77
De oorlog breekt uit	77
Kinderbescherming en Voogdijraad in de oorlogsjaren	80
Kinderbescherming en Voogdijraad na de bevrijding	83
Joodse kinderen	84
Kinderen van NSB'ers	86
5 Reorganisatie van de Voogdijraad tijdens de wederopbouw (1945-1956)	89
Wederopbouw	89
Nieuw elan in de kindbescherming	92
Verwetenschappelijking van ‘het kind’; professionalisering van de jeugdzorg	96
Gezinswetgeving	100
Wijzigingen van de Kinderwetten	102
Opnieuw reorganisatie van de Voogdijraad	104
De Voogdijraad in werking: een casus	107
6 Een nieuwe tijd, een nieuwe Raad: De Raad voor de Kinderbescherming (1956-1970)	113
Welvaart	113
Koude Oorlog	115

Culturele revolutie	115
Een nieuwe organisatie, een nieuwe naam: de Raad voor de Kinderbescherming	119
Andere jeugd, andere jeugdzorg	121
<i>Een andere jeugd</i>	121
<i>Een ander gezin</i>	122
<i>Een andere jeugdzorg</i>	126
Verfijning van de organisatie	126
Wijziging van de Kinderwetten	128
De Raad voor de Kinderbescherming in werking	129
De Raad voor de Kinderbescherming in werking: een casus	131
7 Kinderbescherming onder vuur (1970-1980)	137
Mondigheid en emancipatie	137
Oliecrisis en recessie	140
Terrorisme	141
Kritiek van de revolutionaire garde	142
Zelfkritiek van de gevestigde orde	145
<i>De commissie Wiersma</i>	145
<i>De commissie Abbenhuis</i>	147
<i>De commissie Wiarda</i>	148
<i>De commissie Mik</i>	150
Democratiseringstendensen in nieuwe wetgeving voor de kinderbescherming	153
Daling van het aantal maatregelen	155
De Raad voor de Kinderbescherming in werking: een casus	157
8 Stroomlijning van het ambtelijk apparaat (1980-1996)	163
De laatmoderne samenleving	163
Aansluiting bij de commissies Wiarda, Abbenhuis en Mik	167
De Wet op de jeugdhulpverlening van 1989	169
Geruchtmakende affaires	172
Ministerie en parlement reageren	174
<i>De commissie Vliegenthart</i>	174
<i>De commissie Gijsbers</i>	175
Op weg naar reorganisatie	178
Bezuinigingen	181
Ruim baan voor het Bureau Jeugdzorg	182

Stroomlijning	185
Nieuwe uitdagingen in het veld	187
<i>Allochtonenproblematiek</i>	187
<i>Jeugdcriminaliteit</i>	189
De Raad voor de Kinderbescherming in werking: een casus	190
9 De tegenwoordige Raad voor de Kinderbescherming (1996-2005)	195
Eén Raad voor de Kinderbescherming	195
Het Bureau Jeugdzorg en de Raad	198
Verdere stroomlijning van de organisatie en het werk	200
Onderlinge afstemming in de jeugdzorg	202
Casusregie in het jeugdstrafrecht	204
Kinderbeschermingsmaatregelen tegen het licht	207
Scheiding & omgang	209
Adoptie	211
Integratie	211
45.410 beroepen op jeugdbescherming	212
De Raad voor de Kinderbescherming in werking: een casus	213
De Raad voor de Kinderbescherming in 2006	219
<i>Honderd jaar blijvende vernieuwing</i>	
<i>R.E.F.M. Nijhof, algemeen directeur van de Raad voor de Kinderbescherming</i>	
Archieven & Literatuur	225
Personalia	233
Dankwoord	235